

Jerzy Damrosz

**MYŚL TEORETYCZNA
W POLSKIEJ ETNOGRAFII I ETNOLOGII
W OKRESIE POWOJENNYM
(1945 – 1989)**

**Instytut Kultury
Wyższa Szkoła Rolniczo-Pedagogiczna**

WARSZAWA – SIEDLCE 1996

SPIS TREŚCI

Wprowadzenie	9
PODSTAWY HUMANISTYCZNEGO WARSZTATU NAUKOWEGO	
Różne możliwości rozumienia teorii i metodologii	17
<i>Humaniora</i> i jej nowoczesny sens	20
Założenia własnego interdyscyplinarnego warsztatu naukowego	24
OGÓLNA SYTUACJA NAUK HUMANISTYCZNYCH I SPOŁECZNYCH W OKRESIE POWOJENNYM W POLSCE	
Związki nauki z polityką i ideologią PRL	29
Refleksje wstępne	29
Przemiany form instytucjonalnych i nowe kierunki rozwoju nauki	30
Nowe interpretacje pojęcia „naukowości”	35
Przemiany przedmiotu badań humanistów: „kultury” i „społeczeństwa”	39
Zderzenie orientacji badawczych w obrębie <i>humaniora</i>	41
Miejsce etnologii w naukach humanistycznych	46
ZAKRES PROBLEMATYKI ETNOGRAFICZNO-ETNOLOGICZNEJ	
Dziedzictwo przedwojennych szkół w polskiej nauce o kulturach ludowych i kulturach plemiennych w połowie lat czterdziestych	47
Źródła ideowe i intelektualne etnologii i etnografii polskiej	47
Stan teorii etnologicznej przed 1945 rokiem	51
Ogólna charakterystyka dorobku polskiej etnografii i etnologii	58
Formowanie i rozwój ośrodków naukowo-badawczych i naukowo-dydaktycznych po 1945 roku	58
Zakres tematyczno-problemowy i rozwój badań nad teorią i metodologią etnografii i etnologii	61
Periodyzacja polskich badań etnograficzno-etnologicznych	69
Związki subdyscyplinarne i interdyscyplinarne	71
Sporne kwestie	75

GLÓWNE KIERUNKI TEORETYCZNO-METODOLOGICZNE W POWOJENNEJ POLSKIEJ ETNOGRAFII I ETNOLOGII

Kontynuacje kierunków przedwojennych (druga połowa lat czterdziestych)	79
Kontynuacje i inspiracje	79
Nauki etnologiczne a nowa ideologia i nowa nauka	94
Ideologizacja podstaw teoretyczno-metodologicznych w pierwszej połowie lat pięćdziesiątych (1951-1956)	99
I Kongres Nauki Polskiej i jego rzeczywiste skutki dla rozwoju nauk etnologicznych	99
Infiltracja etnografii radzieckiej i interpretacja marksistowska w naukach etnologicznych	103
Meandry polskiej etnografii i etnologii w sytuacji prymatu nauki marksistowskiej i rosnących kontaktów z nauką zachodnią (1957-1981)	107
Renesans polskiej tradycji naukowej i rozwój interdyscyplinarnych kontaktów z nauką zachodnią	107
Dążność do syntezy etnografii i poszukiwania nowych dróg etnografii polskiej	130
Tworzenie się nowych orientacji badawczych w latach osiemdziesiątych i powstanie kręgów „młodej etnografii” (1982-1989) . . .	141
Kształtowanie się nowych formacji intelektualnych i – czy potrzebne są nowe -izmy?	141
Rzeczywistość społeczno-kulturowa i metody jej poznawania .	157
Czy istnieją szkoły naukowe w polskiej etnologii?	167
W stronę przyszłości	173
Bibliografia	179
Skorowidz nazwisk	197
Posłowie	205
Streszczenie w języku polskim	206
Streszczenie w języku angielskim	208